

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044)200-47-53, факс (044)253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, http://www.me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

На № _____ від 08.12.2021

Симонова Т. М.

foi+request-97332-
9006413c@dostup.prawda.com.ua

Про надання роз'яснення

Шановна Тетяно Михайлівно!

Міністерство економіки України в межах компетенції розглянуло Ваш запит на отримання публічної інформації від 08.12.2021, надісланий листом Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 10.12.2021 № 39803.4/1093.13/21/3I/25.4, та в частині застосування норм законодавства про працю повідомляє.

Відсторонення від роботи працівників у зв'язку із відмовою або ухиленням від вакцинації проти COVID-19 обумовлено нормами санітарного законодавства.

Так, статтею 10 Закону України „Основи законодавства України про охорону здоров'я” встановлено обов'язки громадян у сфері охорони здоров'я, серед яких, зокрема передбачено:

підкуватись про своє здоров'я та здоров'я дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян;

у передбачених законодавством випадках проходити профілактичні медичні огляди і робити щеплення.

Згідно зі статтею 12 Закону України „Про захист населення від інфекційних хвороб” встановлено, що профілактичні щеплення проти дифтерії, кашлюка, кору, поліомієліту, правця, туберкульозу є обов'язковими і включаються до календаря щеплень.

Працівники окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких може призвести до зараження цих працівників та (або) поширення ними інфекційних хвороб, підлягають обов'язковим профілактичним щепленням також проти інших відповідних інфекційних хвороб. У разі відмови або ухилення від обов'язкових профілактичних щеплень у порядку, встановленому законом, ці працівники відсторонюються від виконання зазначених видів робіт.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Дядюра Ігор Григорович**
Сертифікат **58E2D9E7F900307B0400000D6062F002D1E9300**
Дійсний з **06.04.2021 0:00:00** по **05.04.2023 23:59:59**

Мінекономіки

4712-06/59327-09 від 16.12.2021 22:09

Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням проти інших відповідних інфекційних хвороб, встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.10.2021 № 2153, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07.10.2021 за № 1306/36928 (далі – наказ № 2153), який набрав чинності 08.11.2021, затверджено Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням.

Відповідно до зазначеного переліку обов'язковим профілактичним щепленням проти гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України, з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, підлягають працівники центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів, місцевих державних адміністрацій та їх структурних підрозділів, а також працівники закладів вищої, післядипломної, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної), загальної середньої, у тому числі спеціальних, дошкільної, позашкільної освіти, закладів спеціалізованої освіти та наукових установ незалежно від типу та форми власності.

Слід зауважити, що зазначені профілактичні щеплення проводяться в разі відсутності абсолютних протипоказань до проведення профілактичних щеплень, відповідно до Переліку медичних протипоказань та застережень до проведення профілактичних щеплень, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.09.2011 № 595, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10.10.2011 за № 1161/19899 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 11.10.2019 № 2070).

Також, Міністерство охорони здоров'я України наказом від 01.11.2021 № 2393, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.11.2021 за № 1452/37074 (далі – наказ № 2393), який набрав чинності 09.12.2021, доповнило Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням.

Наказом № 2393 передбачено, що обов'язковим профілактичним щепленням проти гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України, підлягають також працівники підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади; установ і закладів, що надають соціальні послуги, закладів соціального захисту для дітей, реабілітаційних закладів; підприємств, установ та організацій, включених до Переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 83.

Статтею 43 Конституції України гарантоване право кожного на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Громадянам гарантується захист від незаконного звільнення.

Відповідно до частини першої статті 21 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) трудовим договором є угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Таким чином, одним із ключових обов'язків роботодавця за трудовою угодою є забезпечення працівника відповідною роботою та створення належних умов для її виконання.

Разом з цим, законодавством про працю у вичерпних випадках передбачено можливість, а у певних і обов'язок, роботодавця здійснювати відсторонення працівника від роботи, тобто тимчасове увільнення працівника від виконання ним трудових обов'язків, передбачених умовами трудового договору.

Так, згідно зі статтею 46 КЗпП відсторонення працівників від роботи власником або уповноваженим ним органом допускається у разі:

появи на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння;

відмови або ухилення від обов'язкових медичних оглядів, навчання, інструктажу і перевірки знань з охорони праці та протипожежної охорони;

в інших випадках, передбачених законодавством.

Відповідно до частини першої статті 1 Закону заробітна плата – це винагорода, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Оскільки під час відсторонення працівник тимчасово не допускається до виконання своїх трудових обов'язків та не може виконувати роботу, то за загальним правилом такому працівникові заробітна плата в період відсторонення не виплачується, якщо інше не встановлено законодавством.

Чинним законодавством прямо не передбачено обов'язку роботодавця щодо збереження за працівником заробітної плати на період його відсторонення від роботи у зв'язку з відмовою або ухиленням від проведення обов'язкових профілактичних щеплень проти гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Водночас постановою Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1096 „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 09 грудня

2020 р. № 1236” (далі – постанова № 1096) внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236 „Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2” (зі змінами).

Зокрема, відповідно до пункту 19 постанови № 1096, який набрав чинності 08.11.2021, постанову № 1236 доповнено новим пунктом 41⁶ такого змісту:

„41⁶. Керівникам державних органів (державної служби), керівникам підприємств, установ та організацій забезпечити:

1) контроль за проведенням обов’язкових профілактичних щеплень проти COVID-19 працівниками та державними службовцями, обов’язковість профілактичних щеплень яких передбачена переліком професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов’язковим профілактичним щепленням, затвердженим наказом № 2153 (далі – перелік);

2) відсторонення від роботи (виконання робіт) працівників та державних службовців, обов’язковість профілактичних щеплень проти COVID-19 яких визначена переліком та які відмовляються або ухиляються від проведення таких обов’язкових профілактичних щеплень проти COVID-19 відповідно до статті 46 КЗпП, частини другої статті 12 Закону України „Про захист населення від інфекційних хвороб” та частини третьої статті 5 Закону України „Про державну службу”, крім тих, які мають абсолютні протипоказання до проведення таких профілактичних щеплень проти COVID-19 та надали медичний висновок про наявність протипоказань до вакцинації проти COVID-19, виданий закладом охорони здоров’я;

3) взяття до відома, що:

на час такого відсторонення оплата праці працівників та державних службовців здійснюється з урахуванням частини першої статті 94 КЗпП, частини першої статті 1 Закону України „Про оплату праці” (далі – Закон) та частини третьої статті 5 Закону України „Про державну службу”;

відсторонення працівників та державних службовців здійснюється шляхом видання наказу або розпорядження керівника державного органу (державної служби) або підприємства, установи, організації з обов’язковим доведенням його до відома особам, які відсторонюються;

строк відсторонення встановлюється до усунення причин, що його зумовили.”.

З огляду на викладене, відстороненню від роботи підлягають тільки працівники, що визначені Переліками професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов’язковим профілактичним щепленням, затвердженими наказами № 2153 та № 2393, якщо вони відмовляються або ухиляються від обов’язкової вакцинації проти COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Крім цього повідомляємо, що згідно зі статтею 147 КЗпП за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано один з таких заходів стягнення: 1) догана; 2) звільнення.

Водночас пунктом 24 Типових правил внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців підприємств, установ, організацій, затверджених постановою Держкомпраці СРСР за погодженням з ВЦРПС від 20.07.1984 № 213 (які зберегли свою чинність в частині, що не суперечить законодавству України), визначено, що порушення трудової дисципліни – це невиконання чи неналежне виконання з вини працівника покладених на нього трудових обов'язків.

Отже, відмова працівника від вакцинації не може вважатися порушенням трудової дисципліни, а тому до нього в цьому випадку не може бути застосовано на нашу думку жоден із заходів дисциплінарного стягнення.

Додатково зауважуємо, що КЗпП не містить підстав, згідно з якими у роботодавця є право зменшувати працівникам заробітну плату у зв'язку з їх відмовою або ухиленням від проведення обов'язкового профілактичного щеплення проти гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Принагідно інформуємо, що виходячи зі змісту Закону України „Про доступ до публічної інформації” зазначений запит не належить до запиту на отримання публічної інформації.

Одночасно повідомляємо, що листи міністерств не є нормативно-правовими актами, вони мають інформаційний характер і не встановлюють правових норм.

З повагою

**Заступник Міністра економіки України
з питань цифрового розвитку, цифрових
трансформацій і цифровізації**

Ігор ДЯДЮРА